

Posudek vedoucího na magisterskou práci Bc. Vojtěcha Marka: Populační vývoj Pardubického kraje od roku 2006 a prognóza do roku 2041

Hlavní cílem předložené magisterské práce je zhodnocení populačního vývoje obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v období 2006-2015 a prognóza do roku 2041. Magisterská práce je v rozsahu 108 číslovaných stran včetně příloh, které představují 17 stran. Je rozčleněna do šesti kapitol, z nichž první je úvodní a poslední závěrečná. V úvodu je nastíněna geograficko-historická situace Pardubického kraje (podrobněji pak ve druhé kapitole) a uvedeny hlavní cíle. Následující subkapitola 1.1 je věnována diskusi s literaturou, která se týká, v dalších kapitolách zkoumaných, demografických procesů Pardubického kraje. Postupně je představena úmrtnost, porodnost, sňatečnost, rozvodovost, umělá potratovost a migrace. V této části autor nejdříve uvádí základní informace o studovaných procesech a dále specifikuje české i zahraniční autory, kteří se výše uvedenou problematikou zabývali. Na str. 15 není příliš vhodně charakterizováno demografické stárnutí; podíl osob ve věku 65+ totiž nezávisí pouze na snižování úmrtnosti staršího věku, ale také na počtech živě narozených v předchozích letech. Trochu zmateně jsou rovněž na tomto místě uvedeny teorie kardiovaskulární revoluce a epidemiologického přechodu (dnes se spíše uvádí teorie zdravotního přechodu). Zavádějící je tvrzení na str. 16, a to, že ..*„časování zemřelých kojenců je přibližně rovnoměrné“*.. V dalším textu autor neopomíjí uvést legislativní změny (subkapitola 1.2) v souvislosti s některými procesy. Na str. 20 není zcela přesný výrok *„V roce 1986 byl přijat zákon, který rušil interrupční komise, a těhotenství bylo možné provést do 12 týdne těhotenství.“* neboť ze zdravotních důvodů lze přerušit těhotenství i při delším trvání těhotenství.

Kapitola 1.4 věnovaná metodice v zásadě popisuje správně (až na několik nepřesností) zvolené metodické přístupy. Problematika malých čísel, v tomto případě ukazatelů za ORP, je z hlediska jednoho roku řešena prostým aritmetickým průměrem ukazatelů za ORP v rámci příslušného okresu v daném kalendářním roce. Autor měl možná více zdůvodnit tento svůj přístup. Trend ukazatelů v čase pak byl znázorněn pomocí vážených klouzavých průměrů. Na tomto místě by bylo vhodnější v příslušných grafech uvádět na ose x rok, na který je ukazatel centrován, a dát tuto informaci do vysvětlivky. Čtenář si totiž musí sám odvozovat střed období, což není komfortní. Mnohem cennější pro analýzu Pardubického kraje je potom typologie ORP na počátku (2006) a na konci (2015) sledovaného období na základě vybraných proměnných představená v kapitole 4. Tato kapitola spolu s následující pátou věnovanou odvozené prognóze (včetně vzdělanostní struktury a struktury domácností) Pardubického kraje do roku 2041 představují největší autorský přínos.

Hodnotíme-li předloženou magisterskou práci Vojtěcha Marka jako celek obsahuje řadu zajímavých zjištění, které autor zasazoval do širších kontextů. Nevyvaroval se však některých nepřesností (viz také níže uvedené odkazy) a možná měl své výsledky více zúročit, týká se to zejména prognózy. Přes některé připomínky práce splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Některé další připomínky:

Str.14 vhodnější termín je shluková analýza nikoliv shlukovací

Str. 15 Kocourková (2009) Světový populační vývoj. Přírodovědecká fakulta [online]. Praha: AOW, 2016 [cit. 2016-12-23]. Dostupné z:

http://web.natur.cuni.cz/~koc/spv/sylabus_spv.html

není vhodné uvádět jako odkaz sylabus, resp.prezentaci

Str. 15 *Zatímco na začátku 20. století byla stále významná míra kojenecké úmrtnosti (více než 100 ‰ ; Hill 1990), tak v současné době se v ČR pohybuje okolo 3 ‰. Není příliš vhodné citovat obecnější mezinárodní studii pro trendy míry kojenecké úmrtnosti na území České republiky, když na toto téma existuje řada domácích studií.*

Str. 21 ve vzorci vážených klouzavých průměrů by bylo vhodnější jako horní mez uvést 5 nebo specifikovat, že $n=5$. P_{65+} není vhodné definovat jako počet obyvatel starších 65 let (znamená to 66+), ale ve věku 65 a více let, stejně pro P_{15+} není vhodné počet obyvatel v daném roce starších 15 let

Str. 23 *Z důvodu malých hodnot v rámci jednotlivých ORP⁶ v jednom roce byla data zprůměrována za okresy za užití prostého aritmetického průměru, mělo být řečeno z důvodu malých hodnot v jednotlivých ORP v jednom roce byla data za ORP zprůměrována v rámci daného okresu*

Str. 26 Proč se narození označují B, když předtím se označovali N?

V textu na řadě míst chybí mezery mezi slovy.

V Praze 29. 5. 2017

prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.